

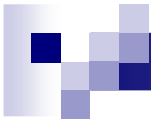

Výkon rozhodnutia vo veciach maloletých detí

*Legislatívne práce a východiská
Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej
republiky č. 207/2016 Z. z. z 27. júna 2016, ktorou
sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo
veciach maloletých.*

Róbert Dobrovodský

14. december 2016

Spoločenské priority MS SR v oblasti poručenského súdnictva

-
- *Uznesenie č. 14 Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnostné menšiny z 25. mája 2016*
 - žiada Ministerstvo spravodlivosti SR
 - ***informovať Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny o vzdelávaní justičných pracovníkov pri konaniach s maloletými a zväžiť možnosti vytvorenia platformy spoločného vzdelávania pracovníkov všetkých zložiek sociálno-právnej ochrany detí (v spolupráci s rezortami vnútra a práce sociálnych vecí a rodiny) do 30. augusta 2016,***

-
- žiada Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR
 - ***V súčinnosti s Ministerstvom spravodlivosti SR a Ministerstvom vnútra SR pripraviť a realizovať efektívny spôsob spoločného vzdelávania odborných pracovníkov **všetkých zložiek sociálno-právnej ochrany detí a informovať o tom** Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny do 30. augusta 2016.***

PRIORITA Ministerstva spravodlivosti SR (r. 2016-2020)

Spoločné vzdelávacie aktivity sudcov, súdnych úradníkov a SPOD a SK

Príprava a zavedenie systému spoločných vzdelávacích aktivít sudcov, súdnych úradníkov a SPOD a SK zameraných na rozvoj **praktických zručností a spôsobilostí pre zvládanie záťažových situácií** pre dieťa pri výkone rozhodnutia súdu.

v dňoch 30. 11. 2016 – 2.12. 2016 v Inštitúte vzdelávania
MS SR

=) **pilotný vzdelávací program** „Zvládanie záťažových
situácií pri výkone súdneho rozhodnutia

Multiprofesijnú cieľovú skupinu pilotného vzdelávania tvorí
20 účastníkov - sudcovia, vyšší súdni úradníci a
zamestnanci orgánov SPOD a SK v pomere **2:1**.

Základné ciele sú získať:

- spôsobilostí pre určenie spôsobu zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia,
- správnej sebaregulácie v krízovej situácii v rámci výkonu rozhodnutia,
- hlboké rozpoznanie prejavov traumy a krízy u detí s osobitným dôrazom na deti do 10. roku života vo vzťahu k situáciám výkonu rozhodnutia,
- prevencia sekundárnej viktimácie a retraumatizácie,
- rozvoj efektívnej spolupráce a koordinácie spolupracujúcich subjektov pri výkone súdneho rozhodnutia.

Celoslovenská realizácia od r. 2017 a nasl.

- Predpokladaný spôsob realizácie – komplementárne aktivity v NP (Justičná akadémia) v rámci Operačného programu efektívna verejná správa 2014-2020 (prioritná os 2 Efektívnený súdny systém a zvýšená vymáhateľnosť práva) a v NP (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny) v rámci Operačného programu Ľudské zdroje (prioritná os 4)

List ministerky spravodlivosti SR na všetky OS a KS zo dňa 24.8.2016

Zhromaždenie údajov:

- meno, priezvisko sudcu alebo sudkyne súdu, ktorí rozhodujú agendu týkajúcu sa maloletých detí,
- meno, priezvisko súdneho úradníka alebo súdnej úradníčky súdu, ktorí spolupracujú s príslušnou sudkyňou alebo sudcom v agende týkajúcej sa maloletých detí
- aj údaje pre budúcnosť

Legislatívne východiská a opatrenia v rokoch 2015 a 2016

=) **hmotnoprávne východiská: zákon č 175/2015 Z.z. z 26. júna 2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine => účinnosť od 1.1.2016**

legislatívne vyjadrenie znakov záujmu dieťaťa => nový čl. 5 zákona o rodine

=) **procesno-právne východiska**: **záonné splnomocnenie** na vydanie vyhlášky podľa **§ 392** Civilného mimosporového poriadku **od 1.7.2016**

=) Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky

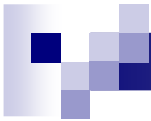
=) *Vyhláška č. 207/2016 Z. z. z 27. júna 2016* - **od 1.7.2016**

=) **nadviazanie na znaky najlepšieho záujmu**

čl. 4 (základné princípy) Civilného mimosporového poriadku (od 1.7.2016)

Súd aplikuje a interpretuje právo rovnako vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania. **Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme** a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej. Ak je účastníkom konania osoba so zdravotným postihnutím, zabezpečí súd účinný prístup k spravodlivosti na rovnakom základe s ostatnými účastníkmi konania.

K novele zákona o rodine č. 175/2015 Z.z.

Kritériá záujmu dieťaťa čl. 5

- Vyjadrenie rovnoprávneho rodičovstva
- zvýšenie efektu výchovných opatrení v prípade keď je možné resp. vhodné sanovať rodinu
- Priorita náhradnej osobnej a pestúnskej starostlivosti pred ústavnou
- Migrácia detí v NOS a pestúnskej starostlivosti
- Nový koncept 1. domnienky otcovstva po rozhodnutí PL. ÚS 1/2010-57 z 20. apríla 2011 (nález publikovaný pod č. 290/2011 Z. z.)
- osobitné konanie o návrat maloletého, ktoré bolo na územie Slovenskej republiky neoprávnene premiestnené

Pracovná skupina (r. 2013)

MS SR, Min. práce, sudcovia, Asociácia sudcov rodinného práva, Generálna prokuratúra SR, úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, akademická pôda a neziskové organizácie venujúce sa právam detí a rodine

ad hoc členovia a členky

=) priebežné konzultácie textu

diskusné fóra a podujatia

Komparatistické štúdie (právo AT, DE, ČR Španielka, Portugalska)

Národná rada Slovenskej republiky - hlasovanie poslancov

Schôdza [Schôdza č. 53](#)

Dátum a čas 26. 6. 2015 11:08

Číslo hlasovania 120

Názov hlasovania Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 1501) - tretie čítanie. Hlasovanie o návrhu zákona ako o celku.

Prítomní 129

Hlasujúcich 129

[Z] Za hlasovalo **98**

[P] Proti hlasovalo 0

[?] Zdržalo sa hlasovania 31

[N] Nehlasovalo 0

[0] Neprítomní 21

I. Časť
Prežarovanie kritérii záujmu
diet'at'a do
hmotnoprávneho výkonu
rodičovských práva a
povinností

***Jedna z téz:
„ Vyjadrenie kritérií
(najlepšieho) záujem dieťa“***

Medzinárodné motívy

Medzinárodné motívy

- *čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa*
- *1. Pri všetkých akciách týkajúcich sa detí či už podniknutých verejnými alebo súkromnými inštitúciami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi orgánmi **alebo zákonodarnými zbormi**, **najlepšie záujmy dieťaťa** musia byť **prvoradé**.*

Medzinárodné motívy

Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (*General comment No. 14 - 2013 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration*)

Medzinárodné motívy

Tézy Všeobecného komentára č. 14:

- *Bod 50: Výbor považuje za užitočné pripraviť nevyčerpávajúci a nehierarchický zoznam prvkov, ktoré by boli rozhodujúce a mali sa zohľadniť do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa.*
- **nehierarchický** zoznam prvkov
- *zoznam by mal slúžiť ako konkrétne usmernenie, ale zároveň byť **pružný**.*

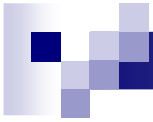

**Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa
o procedúre oznámení (sťažností) (*Optional
Protocol to the Convention on the Rights of the
Child on a communications procedure*) =)**

procesný postup kontroly dodržiavania práv
a slobôd vyplývajúcich z Dohovoru o právach
dieťaťa a dvoch opčných protokolov

=) záväznosť pre Slovenskú republiku: **14. apríla
2014**

=) **procedurálny charakter =) nie hmotnoprávny**

Národní motívy

Národné motívy

- ❑ Kritéria záujmu dieťaťa => právny základ ***individuálnej*** spravodlivosti pre dieťa
- ❑ zákonný imperatív pre ***kolíziu*** so záujmami rodičov
- ❑ Legislatívne kritéria pre “**opílenie**“ hrán zákona zákonodarcom k judikovaniu spravodlivosti pre dieťa => „**dobré mravy**“ **rodinného práva**

Adresáti kritérií – v konaní o titule

- nie len súdy (zákon o rodine, Civilný mimosporový poriadok, princíp legality postupu)
- aj orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

§ 3 odsek 3:

- „(3) Prvoradým hľadiskom pri voľbe a uplatňovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je najlepší záujem dieťaťa, na určovanie a posudzovanie ktorého sa uplatňuje zásada o záujme dieťaťa podľa zákona o rodine“
- KOHERENCIA: orgán soc.práv (=) poručenský súd

Adresáti kritérií – o vykonávacom konaní

- **procesná koherencia:** čl. 4 Civilného mimosporového poriadku
 - a) súd výkonu rozhodnutia
 - b) zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý najmä svojou odbornou spôsobilosťou a znalosťou rodinných pomerov prispeje k uľahčeniu výkonu rozhodnutia pre dieťa (**§ 14 ods. 1 vyhlášky**).

Legislatívny vzor: Rakúsko

Kindschafts- und Namensrechts-Änderungsgesetz 2013 –
KindNamRÄG 2013 z 11.1.2013

účinnosť od 1.2.2013

***BERÜCKSICHTIGUNG DES KINDESWOHLS § 138
ABGB***

**Kindeswohl
§ 138 ABGB**

Kindschafts- und Namensrechts-Änderungsgesetz 2013 –
KindNamRÄG 2013

- **Kindeswohl: § 138.** In allen das minderjährige Kind betreffenden Angelegenheiten, insbesondere der Obsorge und der persönlichen Kontakte, ist das Wohl des Kindes (Kindeswohl) als leitender Gesichtspunkt zu berücksichtigen und bestmöglich zu gewährleisten. Wichtige Kriterien bei der Beurteilung des Kindeswohls sind insbesondere

„Kindeswohl“

1. eine angemessene Versorgung, insbesondere mit Nahrung, medizinischer und sanitärer Betreuung und Wohnraum, sowie eine sorgfältige Erziehung des Kindes;
2. die Fürsorge, Geborgenheit und der Schutz der körperlichen und seelischen Integrität des Kindes;
3. die Wertschätzung und Akzeptanz des Kindes durch die Eltern;
4. die Förderung der Anlagen, Fähigkeiten, Neigungen und Entwicklungsmöglichkeiten des Kindes;
5. die Berücksichtigung der Meinung des Kindes in Abhängigkeit von dessen Verständnis und der Fähigkeit zur Meinungsbildung;
6. die Vermeidung der Beeinträchtigung, die das Kind durch die Um- und Durchsetzung einer Maßnahme gegen seinen Willen erleiden könnte;
7. die Vermeidung der Gefahr für das Kind, Übergriffe oder Gewalt selbst zu erleiden oder an wichtigen Bezugspersonen mizuerleben;

„Kindeswohl“

8. die Vermeidung der Gefahr für das Kind, rechtswidrig verbracht oder zurückgehalten zu werden oder sonst zu Schaden zu kommen;
9. verlässliche Kontakte des Kindes zu beiden Elternteilen und wichtigen Bezugspersonen sowie sichere Bindungen des Kindes zu diesen Personen;
10. die Vermeidung von Loyalitätskonflikten und Schuldgefühlen des Kindes;
11. die Wahrung der Rechte, Ansprüche und Interessen des Kindes sowie
12. die Lebensverhältnisse des Kindes, seiner Eltern und seiner sonstigen Umgebung.

„Best interest of the child“

“Best interest of the child“ – criteria (para. 138 ABGB:

- safety and protection of the physical and psychological integrity of the child;
- the appreciation and acceptance of the child by the parents;
- the promotion of the talents, abilities, interests and development of the child;
- the consideration of the views of the child in accordance with the understanding and the ability to form opinions;
- avoiding any harm that the child might suffer through the implementation and enforcement of a measure against his will;
- avoiding any danger, assault or violence to the child;
- reliable contacts of the child with both parents;
- avoiding conflicts of loyalty and guilt of the child;
- respect for the rights and interest of the child and the living conditions of the child, his parents and other surroundings.

=) prominentné ukotvenie v zásadách zákona o rodine:

IMPERATÍV „PREŽAROVANIA“ DO HMOTNOPRÁVNEJ ÚPRAVY

Nový Čl. 5:

prvá veta: Záujem maloletého dieťaťa je **prvoradým hľadiskom** pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje **najmä**

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,

- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky pre vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.“.

***Nemožný pokus o
definíciu najlepšieho
záujmu dieťaťa***

***Neprávne aspekty v
definícii***

Prečo nemožný pokus?

Vzhľadom na to, že každé dieťa je **jedinečné** a konštelácia jeho životnej situácie je **neopakovateľná**, tvorcovia textu návrhu novely zákona o rodine **nemali ambíciu** pripraviť **legálnu definíciu najlepšieho záujmu dieťaťa**.

Podľa **Výboru OSN pre práva detí** pri posudzovaní najlepšieho záujmu sa má prihliadať najmä na okolnosti, ktoré súvisia s **individuálnymi charakteristikami** dotknutého dieťaťa.

Ide o charakteristiky *ako*

- *vek,*
- *pohlavie,*
- *stupeň zrelosti,*
- *skúsenosti,*
- *príslušnosť k menšinovej skupine,*
- *telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie,*
- *ako aj sociálny kontext, v ktorom dieťa žije.*

Podľa **H. Dettenborna** záujem dieťaťa je

„flexibilný atribút špecifickej a modifikovateľnej konštelácie osobnostných a sociálnych faktorov ochrany a rizika pre dieťa.“[\[1\]](#)

Záujem dieťaťa má **interdisciplinárny kontext** pozostávajúci z kognitívno-psychologických, právnych, morálnych a vedeckých aspektov.

Je **konkretizáciou psycho-sociálnych aspektov** situácie dieťaťa,[2\]](#)

[\[1\]](#) Dettenborn, H. – Eginhard, W.: Familienrechtspsychologie. Stuttgart. 2002. s. 59.

[\[2\]](#) Dettenborn, H.: Kindeswohl In: Volberts/Steller (Hrsg.), Handbuch der Rechtspsychologie, Göttingen 2008. 574.

Marquardt sa kriticky stavia k situáciám, keď **si právnici osobujú výlučné právo vykladať a posúdiť** najlepší záujem dieťaťa a to rýdzo právnickým spôsobom bez toho, aby aplikovali aspoň elementárne vedomosti detskej psychológie.[\[1\]](#)

=) vidí **riziko** v tom, že *všetky profesie vystupujúce v súdnom konaní na strane dieťaťa budú presadzovať svoje videnie pojmu najlepší záujem dieťaťa.*

[\[1\]](#) Marquardt, C.: Der Begriff Kindeswohl. Paten. 2/2011, S. 5.

Hildebrandt:

Z pohľadu posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa **je každé jedno dieťa jedinečné** => potreba (možnosť) zohľadniť okolnosti každého prípadu je garantovaná **pružnosťou a adaptabilitou** pojmu najlepší záujem dieťaťa.

Nájdienie toho “**správneho**“ záujmu dieťaťa znamená rozhodnutím ustáliť pre dieťa **najvýhodnejšiu konšteláciu existujúcich potrieb dieťaťa a jeho životných podmienok.**[\[1\]](#)

[\[1\]](#) Hildebrandt, C.: Kindeswohl und Kinderrechte. Dietz-Verlag. Berlin 2008. UTOPIE kreativ, H. 217 (November 2008). s. 1032.

***K jednotlivým prvkům zájmu dítěte
čl. 5***

a) úroveň starostlivosti o dieťa

**b) bezpečie dieťaťa, ako aj
bezpečie a stabilita
prostredia, v ktorom sa dieťa
zdržiava**

**c) ochrana dôstojnosti,
duševnej, telesnej a citovej
integrity dieťaťa**

**d) okolnosti, ktoré súvisia so
zdravotným stavom dieťaťa
alebo so zdravotným
postihnutím dieťaťa,**

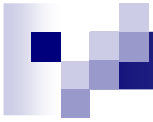

**e) ohrozenie vývinu dieťaťa
zásahmi do dôstojnosti,
duševnej, telesnej a citovej
integrity osoby, ktorá je
dieťaťu blízkou osobou**

***Právo dieťaťa žiť v prostredí bez
násilia***

Recht auf gewaltfreies Umfeld

***Legislatívne uznanie dieťaťa ako
nepriamej osobe domáceho násilia***

Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje **najmä**

- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity **osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,**
- h) podmienky pre **vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb** s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,

Medzinárodné motívy

Dohovor OSN o právach dieťaťa => **čl. 19 ods. 1:**
povinnosť štátov, aby „prijímali všetky potrebné **zákonodarné**, správne, sociálne a výchovné opatrenia **na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním (vrátane sexuálneho zneužívania), zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním**

□ čiastočná predbežná ratifikácia Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu

Článok 31 - Poručníctvo, práva styku a bezpečnosť

- 1. Zmluvné strany prijímú potrebné legislatívne alebo iné opatrenia na zabezpečenie toho, aby **pri určovaní poručníctva a práv na návštevu** detí boli vzaté do úvahy akékoľvek závažné incidenty **násilia v rámci rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru.**
- 2. Zmluvné strany prijímú potrebné legislatívne alebo iné opatrenia, aby zabezpečili, **že uplatňovanie akýchkoľvek návštevných a poručníckych práv neohrozí práva a bezpečnosť obete alebo detí.**

=) kritériá čl. 5 zákona o rodine sú významnou **prevenciou** domáceho násilia ako sociálno-patologického javu v slovenskej spoločnosti.

=) od 1.1.2016 legislatívne **p r e l o m e n i e** doterajších spoločenských a právno-filozofických mýtov spôsobujúce ***nedostatky v ochrane detí v rámci poručenského konania v prípadoch domáceho násilia***

=) ciele a východiská:

a) dieťa je **rovnocenná obeť** ako samotný rodič, ktorý je „priamou“ obeťou domáceho násillia

a) dieťa je potrebné **zbaviť zodpovednosť a pocity viny** za násillie na rodičovi => **prenesie zodpovednosti za pomoc na štát**

c) dieťa v konflikte záujmov a rolí rodičov (domáce násilie) nachádza ťažšie oporný bod

**f) podmienky na zachovanie
identity dieťaťa a na rozvoj
schopností a vlôh dieťaťa,**

**g) názor dieťaťa a jeho možné
vystavenie konfliktu lojality a
následnému pocitu viny**

□ povinnosť rodičov vo svojom správaní eliminovať situáciu, kedy sa dieťa dostane do konfliktu lojality k obom rodičom

□ Zabránenie, aby dieťa na základe správania rodičov malo možnosť pociťovať vinu **za správanie iných (t.j. správanie mimo sféry jeho možností ho ovplyvniť)**

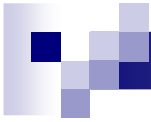
**h) podmienky pre vytváranie a rozvoj
vzt'ahových väzieb s obidvomi
rodičmi, súrodencami a s inými
blízkymi osobami**

□ prízvukovať potrebu podpory pevnej vzťahovej väzby s rodičmi ale i s inými osobami (súrodenci, starí rodičia a pod.)

□ sociálny a psychologický **význam vzťahovej väzby** - Prof. PhDr. *Zdeněk Matějček*, CSc.

□ Prof. Mikloško: „***právo aspoň na jednu bezpečnú vzťahovú väzbu*** „

- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností**
- =) zvýraznenie princípu ultima ratio zásahov**

Východiská novej vyhlášky

=) vypracovanie návrhu vyhlášky: úloha pre sekciu legislatívy MS SR

=) vytvorenie expertnej skupiny (február 2016)

=) odbor rekodifikácie MS SR a Rekodifikačná komisia pripravili pri procesné kódexy

=) analýza doterajšej praxe poručenských, exekučných ako aj trestných konaní (osobitne výkonové konania)

=) zhodnotenie v medziodborovej expertnej skupine

=) prvé výsledky publikované: *Dobrovodský, R.: K postupom súdov pri výkone rozhodnutí vo veci maloletých. In: Súkromné právo. - ISSN 1339-8652. - Roč. 1, č. 6-7 (2015), s. 33-46.*

***Štatistiky výkonov rozhodnutí r.
2015, I. polrok 2016***

Veková štruktúra detí

***Evidencia Ústredia práce, soc. vecí a
rodiny***

Výkon rozhodnutia súdu odňatím dieťaťa zo starostlivosti *																	
rok	celkový počet detí	rodiča/čov a umiestnenie do zariadenia		inej FO a umiestnenie do zariadenia		jedného z rodičov a odovzdanie druhému rodičovi						inej FO a odovzdanie rodičovi/om		rodiča/ov a odovzdanie inej FO**			
		zverenie, zmena zverenia		striedavá os. starostlivosť		styk		zverenie, zmena zverenia		striedavá os. starostlivosť		styk		zverenie, zmena zverenia		styk	
		Rozh. vo veci	PO	Rozh. vo veci	PO	Rozh. vo veci	PO	Rozh. vo veci	PO	Rozh. vo veci	PO	Rozh. vo veci	PO	Rozh. vo veci	PO	Rozh. vo veci	P O
2015	315	9	78	0	1	5	9	12	1	173	25	0	0	1	1		
1.1.-30.6.2016	236	6	55	0	0	10	1	8	1	129	23	0	1	2	0		

Zdroj: UPSVaR

v roku 2015 z celkového počtu **detí 315**

- k **dobrovoľnému** plneniu rozhodnutia po začatí vykonávacieho konania **pred nariadením výkonu rozhodnutia** došlo v **cca 20,63%** z celkového počtu detí,
- výkon rozhodnutia bol **nariadený v 31,74 %** prípadoch detí,
- k dobrovoľnému plneniu došlo len **v cca 3%** prípadoch nariadeného výkonu rozhodnutia,
- faktický výkon rozhodnutia bol realizovaný **v 23,49%.**

-
- výkon rozhodnutia sa týka najmä **detí od 4 do 15 rokov veku**, pričom aj v roku 2015 aj v prvom polroku roku 2016 **najpočetnejšiu skupinu tvorili deti od 7 do 10 rokov veku** (26,66% z celkového počtu v roku 2015 a 27,96% z celkového počtu v prvom polroku roku 2016).

-
- v roku 2015 z celkového počtu **detí 315**
 - **62,85%** (z toho 12,62 % na základe predbežného opatrenia) tvorí výkon rozhodnutia vo **veciach styku rodiča s dieťaťom**,
 - Zvyšok: celkovo tvorí výkon rozhodnutia súdu **odňatím dieťaťa zo starostlivosti jedného rodiča a odovzdanie do starostlivosti druhému rodičovi** (zverenie/zmena zverenia, striedavá osobná starostlivosť a styk)

-
- celkovo tvorí výkon rozhodnutia súdu odňatím dieťaťa zo starostlivosti jedného rodiča a odovzdanie do starostlivosti druhému rodičovi (zverenie/ zmena zverenia, striedavá osobná starostlivosť a styk) 72,88%,
 - odňatie dieťaťa rodičom a umiestnenie do zariadenia tvorí k 30.6. 2016 celkovo 25,84%.

Tituly výkonu rozhodnutia

-
- rozhodnutie, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa a ktorým sa rozhodlo o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti (§ 24 ods. 1 ZR),

-
- rozhodnutie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností rodičov maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú (§ 36 ods. 1 ZR),

-
- rozhodnutie, ktorého súčasťou je dohoda o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo (§ 25 ods. 1 ZR),
 - Dohoda rodičov o styku s maloletým dieťaťom v zmysle § 27 ods. 1 ZR (dnes § 24 ods. 3 ZR), ktorá nie je súčasťou rozhodnutia súdu v zmysle § 50 ods. 1 a § 26 ods. 1 ZR, nie je vynúiteľná výkonom rozhodnutia (Zborník stanovísk, správ a rozhodnutí súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov (ČSSR, ČSR a SSR) I., Sevt Praha s. 279).

-
- rozhodnutie o dočasnom odňatí maloletého dieťa z osobnej starostlivosti rodičov, osôb, ktorým bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej starostlivosti alebo budúcich osvojiteľov a nariadení pobytu v zariadení,

-
- ktoré plní úlohy odbornej diagnostiky, v špecializovaných zariadeniach či v resocializačnom stredisku pre drogovovo závislých (§ 37 ods. 3 ZR),

-
- rozhodnutie o obmedzení styku maloletého dieťaťa s rodičom alebo o jeho zákaze (§ 25 ods. 3 ZR),

-
- **Do 30.6.2016: predbežné opatrenie**, ktorým sa nariaďuje účastníkov konania, aby odovzdal dieťa do starostlivosti druhého z rodičov alebo do starostlivosti toho, koho označí súd; alebo do striedavej osobnej starostlivosti (§ 76 ods. 1 písm. b/ OSP),

-
- Od 1.7.2016: Neodkladné opatrenie vo veciach osobnej starostlivosti o maloletého § 367

-
- (1) Neodkladným opatrením môže súd nariadiť, aby **ten, kto má maloletého pri sebe, maloletého odovzdal do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti.**

-
- Ods. 2 O návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodne súd najneskôr do **siedmich dní** od doručenia návrhu. V tejto lehote súd uznesenie vyhotoví.
 - (3) Uznesenie o nariadení neodkladného **opatrenia je vykonateľné vyhlásením**; ak sa nevyhlasuje, je vykonateľné, len čo bolo vyhotovené.

ŠPECIFIKUM: Uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia súd môže doručiť účastníkom **až pri uskutočnení jeho výkonu**, ak je predpoklad, že by bol výkon rozhodnutia inak zmarený. Účastníkom, ktorí neboli prítomní pri výkone uznesenia, doručí súd uznesenie spolu so zápisnicou o priebehu výkonu dodatočne.

-
- **TITUL NIE JE:** § 366
 - Neodkladné opatrenie vo veciach výživného
 - Neodkladným opatrením môže súd nariadiť platiť výživné v nevyhnutnej miere.

-
- Od 1.7.2016: § 365
 - Neodkladné opatrenie vo veciach ochrany maloletého
 - (1) Ak sa ocitne maloletý *bez akejkolvek starostlivosti alebo ak je jeho život, zdravie a priaznivý vývoj vážne ohrozený alebo narušený*, súd neodkladným opatrením nariadi, aby bol maloletý dočasne zverený do starostlivosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorú v uznesení určí.

-
- O návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodne súd **najneskôr do 24 hodín od doručenia návrhu**. V tejto lehote súd uznesenie vyhotoví
 - Uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné vyhlásením; ak sa nevyhlasuje, je vykonateľné, len čo bolo vyhotovené.
 - V konaní o nariadenie neodkladného opatrenia netreba ustanovovať maloletému procesného opatrovníka.

-
- Uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia sa doručuje účastníkom až pri uskutočnení jeho výkonu. Účastníkom, ktorí neboli prítomní pri výkone uznesenia, doručí súd uznesenie spolu so zápisnicou o priebehu výkonu dodatočne.

-
- rozhodnutie o návrate dieťaťa, ktoré bolo na územie Slovenskej republiky neoprávnene premiestnené alebo je na území Slovenskej republiky neoprávnene zadržované podľa medzinárodnej zmluvy (§ 123 CMP),

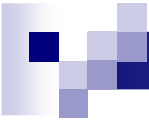
Tituly výkonu rozhodnutia

Cudzie tituly

Rozhodnutím cudzieho orgánu, cudzou verejnou listinou alebo dohodou uzavretou v cudzine podľa § 370 ods. 3 zákona je najmä

- a) rozhodnutie alebo verejná listina vydaná alebo dohoda uzavretá v členskom štáte Európskej únie, okrem Dánskeho kráľovstva, alebo
- b) rozhodnutie alebo verejná listina vydaná alebo dohoda uzavretá v štáte, ktorý nie je členským štátom Európskej únie, alebo rozhodnutie alebo verejná listina vydaná alebo dohoda uzavretá v Dánskom kráľovstve.

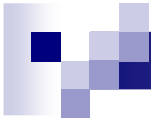

**1. *Eliminovanie dopadov
prezumpcie zavinenia
nerešpektovania titulu
výkonu rozhodnutia na
strane povinného rodiča***

***Posilnenie princípu
spravodlivosti konania***

***2. Zdanlivosť nároku
oprávneného na „drakonický“
výkon rozhodnutia o výchove
maloletých***

***3. Posilnenie participačného
práva dieťaťa a práv dieťaťa
(dieťa nie je objekt, ale
subjekt konania)***

**1. *Eliminovanie dopadov
prezumpcie zavinenia
nerešpektovania titulu
výkonu rozhodnutia na
strane povinného rodiča***

***Posilnenie princípu
spravodlivosti konania***

-
- Doterajšia väčšinová prax => **podanie** návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia => **nespravodlivý automatizmus**

=====> automaticky bez toho, aby zistili, či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný alebo dieťa nemôže podrobovať rozhodnutiu, **automaticky** postupovali v konaní **nástrojmi procesnej civilnej represie** (napr. výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti, pokuta, zastavenie výplaty rodičovského príspevku),

-
- **Trestnoprávny aspekt:**
 - 349 Trestného zákona: Kto po tom, čo sa proti nemu bezvýsledne **použili opatrenia v civilnom procese smerujúce k výkonu rozhodnutia** súdu alebo súdom schválenej dohody o výchove maloletých detí, marí výkon takého rozhodnutia alebo dohodypotrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.
 - **opatrenia v civilnom procese napr. výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti, pokuta, zastavenie výplaty rodičovského príspevku**

-
- Postačuje ***Dolus eventualis*** =)
 - Dokonca sa nevyžaduje preukázanie priameho úmyslu alebo kvalifikovaného úmyslu ako pri iných trestných činoch

Motívy **§ 3 ods. 1 novej vyhlášky**

- Môže právny poriadok žiadať **nemožné?**
- Má povinný rodič **objektívnu** zodpovednosť za splnenie svojich povinností, ktoré vyplývajú zo zákona o rodine?
- Existujú **objektívne (ospravedlniteľné)** dôvody , pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu?

-
- Po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia je **už neskoro** (=) v rozpore s princípom **všeobecnej spravodlivosti (čl. 3 ods. 2 CMP)**
 - § 378 CMP: **Postup súdu pred uskutočnením výkonu rozhodnutia:** Po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia alebo súčasne s vydaním tohto uznesenia môže súd vykonať úkony a opatrenia smerujúce k tomu, aby došlo k dobrovoľnému splneniu povinnosti.

Vhodnejšie skúmať situáciu **po** podaní návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 zákona) alebo po začatí konania, ktoré sa začína bez návrhu (§ 376 ods. 2 zákona), **ešte pred** vydaním **uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia**

Čo sa má skúmať? (§ 3 ods. 1)

dva stupne skúmania

1. **stupeň**: či sa povinný **podrobuje** rozhodnutiu
2. **stupeň**: či existujú **ospravedlniteľné dôvody**, pre ktoré sa povinný **nemôže** podrobovať rozhodnutiu.

1. **stupeň**: či sa povinný **podrobuje** rozhodnutiu

Tento stupeň slúži na **skúmanie procesnej podmienky § 376 ods. 1 CMP**: *Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podat' návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.*

Ak sa zistí v prvom stupni, že povinný sa nepodrobuje rozhodnutiu

skúma sa v **druhom stupni**: či existujú *ospravedlniteľné dôvody*, pre ktoré sa povinný **nemôže** podrobovať rozhodnutiu (*nepodrobuje sa*).

Skúmanie v druhom stupni: **§ 3 ods. 2 novej vyhlášky – príkladný** výpočet kritérií zisťovaní existencie ospravedlniteľných dôvodov:

- 1) **správanie sa povinného** pri plnení povinností
- 2) **správanie sa oprávneného** pri realizácii práv vyplývajúcich z rozhodnutia,
- 3) **správanie sa a názor maloletého** =)
posilnenie participatívneho práva dieťaťa
(dieťa nie je objekt, ale subjekt konania)

-
- 2) **správanie sa oprávneného** pri realizácii práv vyplývajúcich z rozhodnutia,
 - 3) **správanie sa a názor maloletého**

ESĽP: *Pedovič proti Českej republike*, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 112): situácia, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, v styku druhého rodiča s dieťaťom aktívne nebráni, avšak **dieťa vyslovene styk odmieta**.

Osobitne významným je tento aspekt v prípadoch, ak je odmietanie rodiča dieťaťom zapríčinené správaním tohto rodiča, teda ak sa tento rodič nechoval vo vzťahu k dieťaťu vždy vhodne a empaticky

=) **metódy zisťovania: všetky dostupné dôkazné prostriedky:**

použije sa prvá časť CMP

- **Napr. § 38 CPM** - *(1) Ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. (2) Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.*

piaty diel prvej hlavy druhej časti CMP

=) **metódy zisťovania: všetky dostupné dôkazné prostriedky:**

§ 3 ods. 4 vyhlášky: Ak súd požiada v konaní o výkone rozhodnutia príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **o preverenie dôvodov nesplnenia povinnosti uloženej rozhodnutím súdu**, príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vypracuje na požiadanie súdu správu, ktorá má náležitosti uvedené v § 5 písm. a) až d) vyhlášky.

Vymedzenie **ospravedlniteľných dôvodov**

=) či sú dôvody pre ktoré povinný neplní rozhodnutie súdu ospravedlniteľné je na posúdení súdu; vyhláška ani dôvodová správa neuvádza príklady ani nedefinuje

=) výpočet by bol nelegitímny a nereálny (rozmanitosť životných situácií v ktorých sa ocitajú rodičia, resp. iné povinné/oprávnené osoby ako aj deti)

Vymedzenie **ospravedlniteľných dôvodov**

=) **nemôct'** => zvýraznenie objektívnej nemožnosti plnenia

=) **nemôct'**: hranice do ktorých možno rozumne a spravodlivo očakávať, že povinný bude plniť titul

=) **objektívna okolnosť**, ktorá spočíva mimo sféry povinného

-
- **Postup pri zistení existencie ospravedlniteľných dôvodov => nepokračovať vo výkone**
 - (3) Ak súd zistí, že **existujú ospravedlniteľné dôvody** podľa odseku 1, **nepostupuje** sa podľa § 379, § 382 a § 383 zákona a neuskutoční sa výkon rozhodnutia.
 - a **hľadať iné alternatívy**

Procesná alternatíva 1

***poradenstvo alebo mediácia
nariadené neodkladným
opatrením***

-
- a) ak možno existujúce ospravedlniteľné dôvody odstrániť a plnenie rozhodnutia **dosiahnuť účasťou na sociálnom poradenstve, psychologickom poradenstve alebo na inom odbornom poradenstve**, povinnosť podrobiť sa poradenstvu možno **nariadiť neodkladným opatrením**.
- b) Neodkladné opatrenie podľa prvej vety možno nariadiť **po predchádzajúcom posúdení** vhodnosti a predpokladaného času trvania neodkladného opatrenia osobou, u ktorej sa má poradenstvo vykonať.

Poradenstvo v praxi môže byť poskytnuté napr.

Úradom práce sociálnych vecí rodiny – orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (napr. poradensko-psychologické služby)

školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie v rozsahu podľa školského zákona

akreditovaným subjektom s príslušnou akreditáciou MPSVR SR a pod.

c) Navrhnuť **mediáciu ako odbornú metódu** na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodine

Procesná alternatíva 2

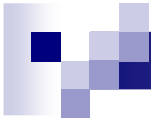
***Ešte nenariadiť odklad
výkonu, ale pracovať s
rodinou***

§ 4 ods. 1 novej vyhlášky:

Ak možno účel odkladu výkonu rozhodnutia (§ 389 ods. 1 zákona) **dosiahnuť inak** a vzhľadom **k záujmu oprávneného nie je vhodné výkon rozhodnutia odložiť**, možno na účely ochrany maloletého pred ujmom nariadiť neodkladné opatrenie.

Ods. 2 Neodkladné opatrenie, z ktorého vyplýva povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu, psychologickému poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu, sa nariadi po predchádzajúcom posúdení vhodnosti a predpokladaného času trvania neodkladného opatrenia osobou, u ktorej sa má poradenstvo vykonať.

Procesná alternatíva 3

Odklad výkonu rozhodnutia

-
- **§ 389 Odklad výkonu rozhodnutia**
 - (1) Súd môže odložiť výkon rozhodnutia **aj bez návrhu**, ak je život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého výkonom rozhodnutia vážne ohrozený.

***2. Zdanlivosť nároku
oprávneného na „drakonický“
výkon rozhodnutia o výchove
maloletých***

*ESLP: Pedovič proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 115): uznáva, že štátne orgány **nie sú všemocné, najmä ak sa stretávajú s rodičmi, ktorí nie sú schopní prekonať svoju nevraživosť a nedbajú na záujmy vlastného dieťaťa***

vid'. vymedzenie ospravedlniteľných dôvodov

Použitie donucovacích prostriedkov za účelom výkonu práva styku je v tejto chýlostivej oblasti nežiaduce.

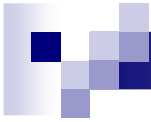
Bude odôvodnené iba v prípade zjavne nezákonného konania rodiča, s ktorým dieťa žije (napr. Zavřel proti České republice, rozsudok z 18. januára 2007, ods. 52).

Ide o prípady, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, aktívne bráni styku druhého rodiča s dieťaťom.

ESLP: *článok 8 v žiadnom prípade neoprávňuje rodiča, aby žiadal prijatie takých opatrení, ktoré by poškodzovali zdravie a rozvoj dieťaťa (napr. Fiala proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 96).*

=) § 389 Odklad výkonu rozhodnutia

3. Posilnenie participačného práva dieťaťa a práv dieťaťa (dieťa nie je objekt, ale subjekt konania)

-
- Dieťa je účastník konania

-
- § 10 ods. 2: Ak to nevyučujú okolnosti výkonu rozhodnutia, orgány a osoby, ktoré sa zúčastňujú výkonu rozhodnutia, vo vzájomnej súčinnosti vysvetlia dieťaťu spôsobom **primeraným jeho veku a rozumovej vyspelosti dôvody a následky výkonu rozhodnutia.**

-
- **Súčinnosť školy a zamestnávateľa, u ktorého sa vykonáva praktické vyučovanie**
 - => aby pri výkone neboli ostatné deti

 - **Vysvetliť dieťaťu:** Ak to nevyklučujú okolnosti výkonu rozhodnutia, orgány a osoby, ktoré sa zúčastňujú výkonu rozhodnutia vo **vzájomnej súčinnosti** **vysvetlia** dieťaťu spôsobom primeraným jeho veku a rozumovej vyspelosti dôvody a následky výkonu rozhodnutia.

***Iné zmeny pre zlepšenie
„logistiky“ procesu***

-
- **Nový § 9: Určenie spôsobu zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia**
 - Súd určí spôsob zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia najmenej **24 hodín pred výkonom** rozhodnutia.
 - Ak poskytuje orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately súčinnosť podľa § 13, súd a orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **určia spôsob zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia spoločne.**

-
- Ak sudca poveril súdneho úradníka zabezpečením odňatia maloletého podľa § 386 ods. 2 zákona, záznam podľa § 15 ods. 1 z určenia spôsobu zabezpečenia priebehu **výkonu rozhodnutia potvrdí písomne aj sudca**. Súdny úradník podľa prvej vety preukázateľne oznámi sudcovi každú zmenu dohodnutého spôsobu zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia; to sa nevzťahuje na zmeny, ktoré si vyžiadali okolnosti priebehu výkonu rozhodnutia

-
- Ak sudca poveril súdneho úradníka zabezpečením odňatia maloletého podľa § 386 ods. 2 zákona, záznam podľa § 15 ods. 1 z určenia spôsobu zabezpečenia priebehu **výkonu rozhodnutia potvrdí písomne aj sudca**. Súdny úradník podľa prvej vety preukázateľne oznámi sudcovi každú zmenu dohodnutého spôsobu zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia; to sa nevzťahuje na zmeny, ktoré si vyžiadali okolnosti priebehu výkonu rozhodnutia

-
- Súd zabezpečí, aby zo záznamu **bolo zjavné najmä správanie sa povinného**, správanie sa oprávneného a správanie sa a názor maloletého.
 - Zo záznamu **má byť prípadne zjavné či existujú dôvody odkladu výkonu rozhodnutia** (§ 389 ods. 1 zákona)